

«Վան» գործողություն: 1981 թ. սեպտեմբերի 24-ին չորս հայ երիտասարդներ գրոհեցին Փարիզի Հոսման պողոտայի վրա գտնվող թուրքական հյուպատոսարանը եւ գրավելով այն մոտ վաթսուն մարդու պատանդ վերցրին: Սկսվեց Հայաստանի Ազատագրության Հայ Գաղտնի Բանակի (ԱՄԱԼԱ) «Եղիա Քեշիշյան» մարտախմբի «Վան» գործողությունը: Փոխհրաձգության ժամանակ հյուպատոսարանի թուրք հսկիչ-պահապանը սպանվեց, երկու հայ գրոհային՝ Վազգեն Սիսյանն ու Հակոբ Ջուլֆայանը վիրավորվեցին: Սակայն նրանց մարտընկերներ՝ Գեորգ Գյուզեյանն ու Արամ Բասմաջյանը պաշարումը շարունակեցին եւ երկար բանակցություններից հետո համաձայնվեցին պատանդներին բաց թողնել պայմանով, որ իրենց նկատմամբ քաղաքական դատ տեղի ունենա: Դատավարությունը տեղի ունեցավ 1984 թ. հունվարին՝ Փարիզում, մարտիկները դատապարտվեցին 7 տարվա ազատազրկման: Ներկայացված նյութը վերցված է «Հայերի դատը Փարիզի երդվյալների ատյանում» գրքից, թարգմանիչ՝ Գրիգոր Ջանիկյան:

Դատարանի Նախագահի հարցերը Հակոբ Ջուլֆայանին

ՀԱՅԵՐԻ ԴԱՏԸ ՓԱՐԻԶԻ ԵՐԴՎՅԱԼՆԵՐԻ ԱՏՅԱՆՈՒՄ

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ ԳՐԻԳՈՐ ՋԱՆԻԿՅԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏ

Երեքշաբթի, 24-ը հունվարի 1984 թ.

ՆԱԽԱԳԱՀ - Ջուլֆայա՛ն, ծնվել է 1960 թվականի ապրիլի 24-ին, Քուվեյթում:

ՋՈՒԼՖԱՅԱՆ - Ես ծնվել եմ ապրիլի 24-ին, Քուվեյթում, եւ երբ երեք տարեկան եմ եղել, հայրս մահացել է ավտովթարից, որից հետո մենք վերջնականապես հաստատվել ենք Բեյրութում:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Թեհրանով չե՞ք անցել:

ՋՈՒԼՖԱՅԱՆ - Ո՛չ:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Ուրեմն, արձանագրության մեջ սխալ կա... Ընտանիքը տեղափոխվում է Բեյրութ, որտեղ եւ մայրը մահանում է 1970-ին:

ՋՈՒԼՖԱՅԱՆ - Ճիշտ է:

ՆԱԽԱԳԱՀ - 1970-ին նա տասը տարեկան է եղել: Որբանալուց հետո ի՞նչ է արել, ընտանիքում ուրիշ այնպիսի անդամներ եղե՞լ են, որ զբաղվեն իրենով, թե՞ զիջերօթիկ է գնացել: Ինչպիսի՞ զիջերօթիկ, ի՞նչ կրթություն է ստացել:

ՋՈՒԼՖԱՅԱՆ - 1968 թվականին ինձ տեղավորել են մի դպրոց-որբանոցում, որը գտնվում է Անճարում՝ Բեյրութից դեպի արեւելք ընկած գյուղում, որտեղ եւ մնացել եմ մինչեւ 1979 թվականը: Ես այնտեղ եմ ստացել իմ տարրական եւ միջնակարգ, ավելի ճիշտ՝ միջնակարգ կրթության մի մասը, քանի որ բրեւեի աստիճան ուներ: Այդ տարիներին էլ հետաքրքրվել եմ հայ ժողովրդի պատմությամբ:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Գիշերօթիկը հայկական էր:

ՋՈՒԼՖԱՅԱՆ - Այո՛:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Ուրեմն այնտեղ նա այնպիսի դաստիարակություն է ստացել, որն առնչվել է ազգային պատմությանը:

ՋՈՒԼՖՍՅԱՆ - Ի հարկե: Իմ ուսումնառության ամբողջ ընթացքում ես զուգահեռաբար ուսումնասիրել եմ մեր ժողովրդի պատմությունը, եւ ամռանը՝ դպրոցական արձակուրդներին, երբ Բեյրութ եմ գնացել, իմ բարեկամների կամ ծանոթների տներում ծերունիներն ինձ պատմել են, թե ինչու ենք հայտնվել Լիբանանում, ինչն է մեզ ստիպել արտագաղթել:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Արդյո՞ք իր ընտանիքի անդամները՝ նախորդ սերունդը, բացի արտագաղթից, դեպքերի ժամանակ, մասնավորապես 1915-ին կամ 1917-ին, ֆիզիկապես տառապել են:

ՋՈՒԼՖՍՅԱՆ - Այդ կապակցությամբ կարող եմ ասել միայն, որ ես շատ քիչ եմ տեսել պապիս, բայց նա ինձ պատմել է, թե ինչ պայմաններում են կոտորվել մեր ընտանիքի մյուս անդամները: Մեծ հայրս ամենայն մանրամասնությամբ հիշում էր, թե ինչպես են թուրքերը մերոնց քշել տներից, սպանել նրանց, ովքեր դեռեւս ողջ են եղել, ու հափշտակել մեր հողերը:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Արդյո՞ք նա՞ էլ է մյուսների ուղիով ընթացել՝ սկզբում անդամակցել է փոքր-ինչ ավելի ավանդական կուսակցությունների, որպեսզի, ասենք, հետագայում կողմնորոշումը փոխի եւ նախընտրի զինվորագրվել ԱՍԱԼԱ-ին: Ամեն ինչ նույն ձեւով է եղել:

ՋՈՒԼՖՍՅԱՆ - Ես ոչ մի ավանդական կուսակցության չեմ անդամակցել: Ինքս, սեփական նախաձեռնությամբ, ընտրել եմ ԱՍԱԼԱ-ն:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Գտնո՞ւմ է, որ տիկնայք եւ պարոնայք երդվյալներին հետաքրքրող այլ հաղորդումներ կարող է անել:

ՋՈՒԼՖՍՅԱՆ - Ես ուզում եմ հայտարարել հետեւյալը. ինչպես Լիբանանի մյուս համայնքները, լիբանանահայությունը նույնպես, քանի որ երկիրը պատերազմական իրավիճակում էր գտնվում, ստիպված էր ինքնապաշտպանության դիմել: Համայնքի հալածանքների ազդանշանը Բիկֆայայի Եղեռնի զոհերի հուշարձանի ոմբահարումը դարձավ, որը կատարվեց 1978 թվականին: Այդ հուշարձանը հայ ճարտարապետները կառուցել էին ի հիշատակ 1915-ին նահատակված մեկ ու կես միլիոն հայերի: Բացի դրանից, լիբանանյան պատերազմի ընթացքում բազմաթիվ հայ երիտասարդների առեւանգում, դիակներն էին հարազատներին վերադարձնում:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Ովքե՞ր էին առեւանգում:

ՋՈՒԼՖՍՅԱՆ - Նախընտրում եմ ասել՝ «օտար ուժերը»:

ՆԱԽԱԳԱՀ - Տիկնայք եւ պարոնայք երդվյալներ, պարոն Ջուլֆայանին տալու ուրիշ հարցեր ունե՞ք:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԵՐԴՎՅԱԼ - Պարոն նախագահ, այն, որ պարոն Ջուլֆայանն ընկերների հետ ցանկացել էւ որոշել է զինված գործողություն ձեռնարկել թուրքական հյուպատոսարանի դեմ, այս կամ այն կերպ հնարավոր է ընկալել, բայց ինքը կարո՞ղ է մեզ բացատրել, թե ինչո՞ւ է հատկապես այդ վայրում նման քայլի դիմել:

ՊԱՇՏՊԱՆ ԱՍԼԱՆՅԱՆ - Իր հայտարարության մեջ, անկախ այն բանից, իրավացի՞ է, թե՞ ոչ, Գյուլբեյանը շեշտել է, որ Թուրքիայի հյուպատոսարանը համարում է թուրքական տարածք, իրավասություն:

Հակոբ Ջուլֆայանը մարտախմբի ընկերների՝ Գեորգ Գյուզեյանի և Արամ Բասմաջյանի հետ, սեպտեմբեր 1981 թ., Բեյրութ: